

A88/25 CO:2092005

21 november 1988

DE PLO EN HET GEBRUIK VAN GEWELD.

Van 12 tot 15 november jl. kwam de Palestijnse Nationale Raad (PNC) in het 'Palais des Nations' bij Algiers bijeen in een buitengewone zitting. Deze sessie, de negentiende sinds de vorming van dit officieuze Palestijnse parlement in 1964, werd wereldwijd met veel spanning tegemoet gezien omdat verschillende Palestijnse leiders vooraf hadden laten weten dat ingrijpende voorstellen aan de vergadering zouden worden voorgelegd.

Inmiddels is het beraad afgelopen en is de globale inhoud van de genomen besluiten via de pers bekend. De vraag of aan de hooggespannen verwachtingen is voldaan kan daarom nu onder ogen worden gezien. In het Westen speelt daarbij steeds weer een grote, zo niet beslissende rol of het bestaansrecht van Israël ondubbelzinnig is erkend en hoe is gesproken over het aanwenden van geweld.

In dit rapport zal aandacht worden besteed aan de wijze waarop de PNC zich heeft uitgesproken over de toelaatbaarheid van gewelddadige activiteiten. Aan een terugblik in het verleden kan daarbij niet voorbijgegaan worden. De conclusie van dit overzicht zal luiden dat het toch echt nog te vroeg is om de afwijzing van terreur door de PNC, zoals die in Algiers plaatsvond, werkelijk serieus te nemen. De ervaringen van de afgelopen jaren wijzen eerder in een andere richting.

DE PLO EN HET GEBRUIK VAN GEWELD.

Voor de Zesdaagse Oorlog (juni 1967).

Alhoewel het Palestijnse verzet heden ten dage vooral wordt geassocieerd met strijd tegen de Israëliëse bezetting van de strook van Gaza (Gazastrook) en de westelijke oever van de Jordaan (Westbank) mag niet worden vergeten dat de geschiedenis van een verzetsbeweging als 'Fatah' en de wortels van een groepering als het 'Volksfront voor de Bevrijding van Palestina' (PFLP) teruggaan tot de tijd voordat de Israëli's in de Zesdaagse Oorlog van juni 1967 die gebieden veroverden en bezet gingen houden. En ook de oprichting van de overkoepelende bevrijdingsorganisatie PLO dateert van voor juni 1967. Het feit dat de Palestijnen en in ieder geval een deel van hun medestanders nog steeds ieder jaar op 1 januari herdenken dat 'Fatah' op de Nieuwjaarsdag van 1965 haar eerste bomaanslag in "bezet gebied" (in werkelijkheid in het internationaal erkende Israël) uitvoerde, is in dit verband natuurlijk niet zonder betekenis.

De aktualiteit van deze blik in het verleden bleek toen nog op 2 januari 1986 de Sovjetrussische regeringskrant 'Izvestiya' een artikel publiceerde "ter herdenking van de operatie die Palestijnse patriotten op 1 januari 1965 hebben uitgevoerd in door Israël bezet gebied". Enkele maanden eerder had de Sovjetrussische legerkrant 'Krasnaya Zvezda' het al nuttig geoordeeld erop te wijzen dat de Israëli's onder andere in 1948 (lees: tijdens de Onafhankelijkheidsoorlog) agressie hadden gepleegd en grote delen van "aan hun burenen toebehorend grondgebied" hadden bezet. Het officiële Sovjetpersbureau achtte deze datering van het begin van de bezetting blijkbaar van groot belang. Er werd in ieder geval gedurende twee achtereenvolgende dagen in bulletins melding van gemaakt* .

Geweld buiten het conflictgebied.

De afloop van de Zesdaagse Oorlog leidde tot een snelle groei van een nationaal bewustzijn onder de Palestijnen. Daarbij versterkte zich onder hen de mening dat zij zelf "met militaire middelen" hun vaderland zouden moeten bevrijden. Diplomatieke wegen werden voor gesloten verklaard, terwijl eventuele onderhandelingen met "de zionistische vijand" als contrabande werden afgewezen.

In de jaren die volgden kozen de Palestijnen steeds sterker de gehele wereld als hun strijdperk. Gewelddaden werden niet alleen gepleegd tegen Israëliëse en joodse doelen buiten het Midden Oosten (o.a. in Den Haag), maar ook tegen Westerse diplomaten, luchtvaartbedrijven (w.o. de KLM) en energiemaatschappijen (o.a. de Gasunie en een raffinaderij in Rijnmond) en zelfs tegen Arabische broeders die de Palestijnse zaak niet of onvoldoende heetten te steunen. De Palestijnen konden deze operaties mede uitvoeren doordat zij zekere faciliteiten kregen in bepaalde radicale Arabische staten en doordat zij eerst in Jordanië (rond 1970) en daarna in Libanon geen enkel respekt opbrachten voor de nationale soevereiniteit van de regeringen in Amman respektievelijk Beiroet.

Toen het steeds duidelijker werd dat de internationale gemeenschap onmachtig was om het Palestijnse terrorisme de kop in te drukken namen de Israëli's het recht zelf in handen. Moordcommando's doodden niet alleen in Libanon maar ook in Europa verschillende vooraanstaande leden van terreurnetwerken. De kritiek op dit Israëliëse optreden kwam pas goed op gang nadat in Noorwegen een

*Tass dd. 5 + 6 juni 1985. (Het tijdperk GORBATSJOV was toen al begonnen.)

onschuldige Marokkaanse gasterbeider was geliquideerd.

Een koerswijziging in 1974.

Alhoewel zeer velen in het Westen met afschuw reageerden op de golf van Palestijns terrorisme, begonnen aan de andere kant toch ook steeds meer mensen oog te krijgen voor de Palestijnse problematiek. Deze ontwikkeling ontving ongetwijfeld een stevige stimulans toen de Arabieren tijdens en direct na de Yom Kippur-oorlog van oktober 1973 het oliewapen in stelling brachten. Tijdens de twaalfde zitting van de PNC in juni 1974 in Cairo werd besloten in te spelen op de zich internationaal aftekenende interesse voor de Palestijnse kwestie. Uitgesproken werd dat voortaan naast de militaire ook de diplomatieke weg bewandeld zou gaan worden. Van acties buiten het conflictgebied werd zelfs officieel afstand genomen.

Niet iedereen was bereid zich bij deze koerswijziging neer te leggen. De toenmalige PLO-vertegenwoordiger in Bagdad, Sabri Al-BANNA (alias ABU NIDAL), ontwikkelde zich in de loop der jaren tot de meest in het oog springende "afwijzer" van het nieuwe beleid. Zijn woede ging zelfs zover dat door hem als Israël-vriendelijk ingeschatte Palestijnse diplomaten in zijn opdracht werden geliquideerd. In het voorjaar van 1978 was de maat voor Fatah blijkbaar vol. Vanuit die organisatie werden toen namelijk enkele aanslagen gepleegd tegen Iraakse objecten. De woede richtte zich tegen Bagdad omdat Al-BANNA daar toen onderdak en steun genoot.

Maar toch.

Konden de acties tegen Iraakse doelen nog worden afgedaan als een Arabische broederstrijd die het Westen in feite niet raakte - ook al werd een van de aanslagen in Parijs gepleegd - anders was het toen in 1979 in West-Berlijn en aan de grens tussen de BRD en Oostenrijk en tussen de BRD en Nederland aanzienlijke hoeveelheden explosieven werden aangetroffen. Met het gevonden materiaal had niet alleen een actie in West-Berlijn moeten worden uitgevoerd, maar naar verluidte ook een aanslag in de haven van Rotterdam. Vanaf het begin was het duidelijk dat een onderdeel van Fatah, de zogenaamde 'Eenheid 17' (Force 17), achter deze grootscheepse operatie zat. De betekenis van dit feit lag in het gegeven dat 'Eenheid 17' door de Fatah-top werd vertrouwd, zelfs zo dat zij was belast met de persoonsbeveiliging van PLO-en Fatah-voorzitter Yasser ARAFAT.

De aanhoudingen in West-Duitsland vielen ongeveer samen met de arrestatie van een aantal zich conspiratief gedragende Palestijnen in Italië. Ook zij waren afkomstig uit de gelederen van 'Eenheid 17'. En spoedig daarna werd een Palestijn die op weg was naar de BRD in Parijs betrapt op het bezit van explosieven, die overigens opmerkelijk genoeg op dezelfde wijze verpakt bleken te zijn als het in West-Berlijn aangetroffen materiaal* .

De Verklaring van Cairo (november 1985).

Ondanks alle verbale veroordelingen van geweld buiten het conflictgebied door ARAFAT en andere Palestijnse toppers** bleef de geur van terreur om de PLO en

*Deze laatste arrestant zou later in Nederland nog een goede bekende worden. Het was Ibrahim Al-BAZ, inmiddels een van de voormannen van de Palestijnse gemeenschap in dit land.

**Onder andere tijdens en door de zestiende zitting van de PNC in februari 1983 in Algiers. (Vgl. Focus A83/008 dd. 31-3-1983, blz.

Fatah heen hangen. Dit werd nog versterkt toen eind september 1985 drie opvarenden van een Israëliisch jacht in de haven van Larnaca op Cyprus werden vermoord door leden van 'Eenheid 17' van Fatah. Olie op het vuur was vervolgens de kaping enkele weken later van het Italiaanse passagiersschip 'Achille Lauro' tijdens een cruisetocht op de Middellandse Zee. Tijdens deze aktie werd een joodse vakantieganger, de invalide Amerikaan KLINGHOFFER, in koelen bloede geliquideerd. De daders van deze terreurdaad behoorden tot het bij de PLO aangesloten en in het Executief Comité van die overkoepelende organisatie vertegenwoordigde 'Palestijns Bevrijdingsfront' (PLF.)* . Tijdens een bezoek dat ARAFAT begin november 1985 aan Egypte bracht achtte hij de tijd rijp om in te gaan op de kritiek die op de PLO begon los te komen. Na afloop van een onderhoud met president MUBARAK legde de PLO-voorzitter op 7 november een verklaring af, die faam ging genieten als de 'Verklaring van Cairo'**. Hij herinnerde allereerst aan de in 1974 door de PNC uitgesproken veroordeling van operaties buiten het conflictgebied en van alle daden van terrorisme die werden uitgevoerd tegen "onschuldige en onverdedigde mensen waar dan ook". Vervolgens deed hij de toezegging dat de PLO alles zou doen om "overtreders af te schrikken". Dit deel van de verklaring werd in de Westerse media breed uitgemeten en werd door velen toegejuicht als een positieve stap voorwaarts. Veel minder bekend werd dat ARAFAT aan zijn toezegging de voorwaarde verbond dat de internationale gemeenschap de Israëli's moest bewegen te stoppen met "terreurdaden binnen en buiten de bezette gebieden". Impliciet werd het Palestijnse optreden buiten het conflictgebied zo natuurlijk gekoppeld aan het gedrag van Israël in bezet gebied. Een ander onderdeel van de 'Verklaring van Cairo' ontving in het Westen maar heel weinig aandacht. Toch werd daarin gestipuleerd dat de Palestijnen het recht hadden en bleven houden om zich met alle mogelijke middelen te verzetten tegen de Israëliische bezetting van hun grondgebied. In toelichtingen gaven vooraanstaande Palestijnse leiders als ARAFAT, Farouk KADOUMI en Salah KHALAF duidelijk te kennen dat de gewapende strijd met de bezetter niet alleen zou plaatsvinden in de Gazastrook en op de Westbank, maar ook binnen het Israël van voor 1967. Merkwaaardig genoeg liet president MUBARAK desgevraagd weten er vanuit te gaan dat de 'Verklaring van Cairo' ook een stop betekende op de Palestijnse operaties in Israël zelf.

De visie van Khaled Al-HASSAN.

Medio oktober 1986 ging Khaled Al-HASSAN, in de ogen van velen in het Westen een zeer gematigd Palestijns leider, tijdens een vraaggesprek in op de betekenis van de 'Verklaring van Cairo'*** . Hij gaf als zijn mening dat de verklaring zich uitsprak voor gewapende strijd "als verzet tegen de bezetting in het bezette vaderland". Onthullend genoeg ging hij zelfs zover te zeggen dat "militaire akties, ook tegen Israëliische burgers, een legitieme vorm van aktie zijn". Hij betitelde deze daden als "wraak voor de barbaarse aanvallen door de zionistische bezettingsmacht op vluchtelingenkampen in Libanon".

15/6.)

*Vlak na de oprichting van het PLF in 1976 hadden leden van die organisatie een DC-9 van de KLM, de 'City of Madrid', gedurende enkele dagen gekaapt. Toen was deze groepering evenwel nog niet aangesloten bij de PLO.

**Aan deze Verklaring werd uitvoerig aandacht besteed in Focus A86/36 dd. 23-10-1986.

***Khaled Al-HASSAN is lid van het Centraal Comité van Fatah en voorzitter van de commissie voor buitenlandse zaken van de PNC. Het vraaggesprek werd op 17 oktober 1986 uitgezonden door 'Radio Monte Carlo'.

De werkelijkheid bleef weerbarstig.

Op 19 maart 1986 werd in de Egyptische hoofdstad een aanslag gepleegd op Israëlische burgers van wie er een om het leven kwam en drie anderen verwondingen opliepen. De actie werd geclaimd door de groep 'Thawrat Misr' (Egypte's Revolutie). In een commentaar op deze gewelddaad stelde het aan ARAFAT trouwe radiostation 'Stem van Palestina' in een uitzending vanuit Bagdad dat deze operatie was opgeëist door "revolutionair Egypte, de Egyptische revolutie, kortom door Egypte". Volgens de commentator was de boodschap van deze en eerdere soortgelijke acties dat "Egypte de aanwezigheid van zionisten niet zal tolereren en zal revolteren tegen de vijanden van het land, zowel in de gedaante van militairen en diplomaten als van toeristische groepen"* .

Dat er binnen Fatah nog steeds krachten waren die operaties buiten het conflictgebied niet uit de weg gingen, bleek in augustus 1986 in Marokko. Daar werden toen personen aangehouden die in het bezit waren van explosieven. Duidelijk werd dat het ging om mensen die werkten voor kolonel HAWARI, het hoofd van de 'Groep voor Speciale Operaties', een onderdeel van Fatah. De arrestanten hadden aanslagen moeten plegen tegen joodse doelen in Marokko, zulks uit wraak voor het feit dat koning Hassan II de brutaliteit had gehad de toenmalige premier PERES te ontvangen. Ondanks de ferme woorden in de 'Verklaring van Cairo' bleef HAWARI op zijn post gehandhaafd en bleef hij het vertrouwen van ARAFAT genieten.

Begin maart 1987 verscheen kolonel HAWARI wederom ten tonele. In Parijs werd toen in een kelder een opslagplaats van wapens en explosieven ontdekt. De man die de sleutel van de ruimte onder zich had was een relatie van de kolonel**. In verband met deze zaak werd HAWARI op 22 oktober jl. door een Franse rechtbank bij verstek tot 10 jaar gevangenisstraf veroordeeld, waarbij tevens zijn opsporing en aanhouding werd bevolen*** . Ook deze escapade bracht geen verandering in de positie van HAWARI binnen Fatah.

En in 1987 wist 'Eenheid 17' weer de aandacht te trekken. In augustus werd in het Engelse Hull een wapendepot van die groep ontdekt, terwijl toen eveneens bekend werd dat die groep verantwoordelijk was geweest voor de moordaanslag een maand eerder in Londen tegen een Palestijnse cartoonist. De enige zonde van het slachtoffer zou zijn geweest dat hij in zijn tekeningen de spot had gedreven met ARAFAT.

Recente uitspraken.

In een interview met een Egyptisch dagblad medio augustus 1988 stelde Abdallah HOURANI, lid Executief Comité van de PLO (PLO/EC), dat de PLO onverkort vasthield aan de 'Verklaring van Cairo', waarin in zijn visie terrorisme werd verworpen en fedayeen-acties werden beperkt tot de bezette gebieden**** .

*'Voice of Palestine / Bagdad' dd. 20-3-1986.

**Le Monde' dd. 10-3-1987.

***Vgl. 'International Herald Tribune' dd. 2-11-1988. In dit artikel werd voorts onthuld dat er in Amerikaanse regeringskringen ernstig rekening mee werd gehouden dat HAWARI de man was geweest achter de explosie begin april 1986 van een bom in een toestel van TWA op een vlucht van Rome naar Athene. Bij die aanslag waren enkele Amerikaanse passagiers om het leven gekomen.

****'Al-Jumhuriyah' dd. 20-8-1988, geciteerd via MENA dd. 20-8-1988.

Een ander PLO/EC-lid, Mahmud ABBAS (alias ABU MAZEN), merkte tegenover een Egyptisch blad op dat de PLO in de 'Verklaring van Cairo' luid en duidelijk had gezegd tegen elke gewelddaad buiten de bezette gebieden te zijn. Maar, zo ging hij verder, "ons recht om in ons eigen land te strijden is een legitieme bevoegdheid die is opgenomen in het handvest van de VN en in internationale wetgeving. Dit is een onweerlegbaar gegeven dat niet ter discussie staat"* . En tegenover een Nederlandse krant verklaarde Salah KHALAF dat de PLO zich distancieerde van terreur. Volgens hem betekende dit dat de organisatie zich keerde tegen aanslagen waarbij burgers het slachtoffer werden en tegen alle acties buiten de door Israël bezette gebieden** . Geen acties tegen burgers. Toch was op 20 augustus 1988 een granaat geworpen tussen het wandelende publiek in een drukke winkelstraat in Haifa. De PLO claimde de actie, die werd betiteld als "een heroïsche operatie" en die gericht heette te zijn tegen een groep agenten van de Israëlische geheime dienst*** . Onder de meer dan twintig gewonden was een kind.

De uitspraak van de PNC.

Op 12 november jl. begon in Algiers de 19e zitting van de PNC. De verwachtingen waren hoog gespannen niet in het minst omdat de PLO-top vooraf had laten doorschemeren dat besluiten zouden worden genomen die de deuren naar Westeuropa en de Verenigde Staten moesten openen. Uiteindelijk nam de vergadering onder andere een verklaring aan waarin het te voeren beleid werd uiteengezet. Daarin werd onder verwijzing naar de 'Verklaring van Cairo' "terrorisme, inclusief staatsterrorisme" veroordeeld en afgewezen. In een adem door werd vervolgens evenwel gesteld dat nationale bevrijdingsstrijd duidelijk onderscheiden diende te worden van terrorisme****. In het Westen werd de afwijzing van terroristisch geweld enthousiast ontvangen, tot in officiële verklaringen toe.

Onvoldoende reden voor enthousiasme.

Commentatoren en regeringswoordvoerders leken vergeten te zijn dat de PNC en ARAFAT reeds eerder in officiële verklaringen hadden laten weten dat onder de PLO-parapluie opererende Palestijnse verzetsbewegingen zich verre zouden houden van terrorisme, maar dat de praktijk vervolgens niet in overeenstemming was geweest met die veelbelovende uitspraken. En dat gold niet alleen voor kleine groeperingen, die zich bij wijze van spreken aan de rand van de PLO bewogen, maar ook voor onderdelen van Yasser ARAFAT's eigen Fatah. Men bleef operationele activiteiten ontplooiën buiten het conflictgebied, tot in West Europa toe.

Veelzeggende gebeurtenissen in de marge.

Tijdens de bijeenkomst in Algiers werd de Egyptenaar Khaled ABDAL-NASSER als gast ontvangen. Hij werd begroet met een ovationeel applaus. En dat terwijl hij op datzelfde moment in Egypte bij verstek werd berecht op beschuldiging van medeplichtigheid aan activiteiten van de terreurorganisatie 'Thawrat Misr', die tussen 1984 en 1987 in Cairo enkele aanslagen had gepleegd tegen Israëli's en Amerikanen***** . De heldenontvangst die deze speciale gast ten

*'Al-Musawwar' dd. 26-8-1988.

**NRC/Handelsblad dd. 5-11-1988.

***AFP dd. 23-8-1988 met een beroep op het Palestijnse persbureau Wafa.

****'Le Monde' dd. 16-11-1988.

*****Volkskrant dd. 12-11-1988 en NRC/Handelsblad dd. 14-11-1988.

deel viel kon onmogelijk worden aangemerkt als een poging om aan te geven hoezeer terrorisme werd verafschuwd. Weinig fijngevoelig was het ook dat Mohammad Abbas ZEIDAN (alias ABU AL-ABBAS) de aan het PLF toegekende zetel binnen het PLO/EC kon blijven bezetten. Hij was wegens zijn rol bij het gebeuren op de 'Achille Lauro' namelijk inmiddels in Italië bij verstek veroordeeld. Alhoewel het binnen de PLO-top bekend was dat een terugtreden van ZEIDAN in het Westen, in het bijzonder in de VS en Italië, als een bewijs van goede wil zou worden beschouwd, bleek men niet bereid te zijn dat gebaar te maken. En dat ook niet nadat de man tegenover journalisten in Algiers de schokkende liquidatie van KLINGHOFFER had afgedaan als een ongeval, zoals zich dat ook herhaaldelijk in het verkeer voordeed* .

Conclusie.

Ondanks alle veelbelovende woorden in Algiers zal het Westen er goed aan doen rekening te blijven houden met terreur uit Palestijnse hoek, zelfs vanuit (onderdelen van) ARAFAT's eigen Fatah. De ervaringen in de afgelopen jaren spreken op dit punt vooralsnog te duidelijke taal.

*'International Herald Tribune' dd. 15-11-1988.